

Ядерна катастрофа –

Знову тривожним Чорнобильським дзвоном відлунює в наших серцях 26 квітня 1986 року. Найбільша техногенна катастрофа пожинає свої гіркі плоди. У центрі Європи колись родюча земля стала безлюдним, обнесеним колючим дротом,

мертвим місцем. З'явилася нова професія – ліквідатор і постійне місце роботи – зона відчуження. Від радіаційного забруднення постраждало понад 3 мільйони українців, серед них 350 тисяч ліквідаторів та майже півтора мільйона дітей.

Чорнобиль: зона милосердя

Серед усіх трагедій, які перенесло людство, Чорнобильська катастрофа не має аналогів за масштабами, техногенними та медичними наслідками. Ця трагедія забрала життя багатьох людей, завдала шкоди здоров'ю мільйонів українців. Ці наслідки ще відчуватимуть на собі майбутні покоління. Тридцять років минає від дня, з якого розпочалося нове літочислення для України і всього людства.

26 квітня 1986 року, тихої весняної ночі, на четвертому енергоблоці Чорнобильської атомної електростанції прогрімів вибух, який сколихнув увесь світ. Страшна звістка про катастрофу в невеличкому українському місті, розташованому поблизу злиття сивого Дніпра й тихоплинної Прип'яті, облетіла всю планету. Людство перед чорнобильською бідою зрозуміло свою незахищеність і необхідність консолідації та взаємодопомоги. Чорнобиль став німим докором минулого і пересторогою для майбутніх поколінь.

Ураховуючи, що понад 80% площі лісів українського Полісся зазнали значного забруднення, вони і сьогодні залишаються критичними ландшафтами з погляду на формування доз внутрішнього опромінення населення, обумовлюючи у деяких районах до 50% додаткової дози внутрішнього опромінення, в основному за рахунок споживання дикорослих ягід та грибів, м'яса диких тварин.

За інформацією Державного закладу «Центр медичної статистики МОЗ України» на території України станом на 01.01.2016 року під диспансерним наглядом перебуває 2 397 863 осіб. З них учасників ліквідації 3 192 89 осіб, евакуйованих 81 691; осіб, які проживають на забруднених територіях 1 539 207 осіб, діти – 457 676 осіб, в т.ч. 85 143 особи діти віком до 14 років.

У Національному Реєстрі у Львівській області (накопичувальна база даних) знаходиться 12 950 осіб. На диспансерному обліку у Львівському обласному спеціалізованому диспансері радіаційного захисту населення знаходиться 7170 потерпілих з них: 3857 – ліквідатори, 609 – евакуйовані, 1117 – переселені із забруднених територій, 1587 – діти, які народилися від ліквідаторів, евакуйованих і переселених осіб.

У залежності від дози опромінення, терміну та місця перебування у зоні, ступеню променевого ураження, прямої чи опосередкованої дії іонізуючого випромінювання особи, які підпали під радіаційний вплив, поділяються на чотири

категорії потерпілих, п'ять категорій спостереження, чотири групи первинного обліку. Офіційний контроль за станом здоров'я потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС ведеться за групами первинного обліку, яка не змінюється.

За останні п'ять років чисельність потерпілих унаслідок аварії на ЧАЕС зменшилась в Україні на 183 966 осіб з них ліквідаторів – на 350 17 осіб, евакуйованих – на 4244 осіб.

Повнота охоплення профілактичними оглядами впродовж останніх років залишається майже на одному рівні Україна – 96,1%, Львівська область – 97,2%. З числа оглянутих визнано здоровими серед ліквідаторів області тільки 6%, серед евакуйованих – 4,1%. В Україні відповідно 3,53% і 1,45%. Поширеність захворювань уцілому зростає на 2,62%. Спостерігається зростання поширеності новоутворень, хвороб крові та кровотворних органів, хвороб ендокринної системи, хвороб ока та придаткового апарату, хвороб системи кровообігу, хвороб органів травлення, уроджених аномалій. Рівень захворюваності потерпілого населення області серед дорослих становить у 2015 році 472,9 на 10 000 потерпілих.

В Україні – 559,2 на 10 000 населення. Для всіх потерпілих характерно ураження декількох органів і систем.

Окрема увага приділяється вивченню поширеності та захворюваності на рак щитоподібної залози. Аварія на ЧАЕС визнана світовим медичним суспільством однією з незаперечних причин його поширення. Нині остаточно доведено, що в Україні є значне зростання захворюваності на рак щитоподібної залози після Чорнобильської катастрофи серед осіб групи підвищеного ризику (0-18 років на час аварії), яке визнане як головний медичний наслідок аварії на ЧАЕС провідними науковими установами світу.

Чорнобиль: зона права

Перелік спеціальних прав, що поширюються на осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи:

1) право на щорічне медичне обстеження (ст. 17 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи») поширюється на громадян, віднесених до категорії 1, 2, 3;

2) право на додаткові норми раціонального харчування у спеціалізованих лікувальних, лікувально-санаторних і курортних закладах (ст.18 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи») поширюється на громадян, віднесених до категорії 1, 2, 3;

3) право на безоплатне придбання ліків за рецептами лікарів (ч. 1 ст. 20 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»). Зазначене право виникає у разі амбулаторного лікування громадянина, віднесеного до категорії 1, 2, незалежно від розміру середньомісячного сукупного доходу його сім'ї (ч. 1 п. 1 абз. 3 Додатку №1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303 «Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань»). Окрім того, право на безоплатний відпуск ліків за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування поширюється на:

– неповнолітні діти померлих громадян, віднесених до категорій 1 та 2, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою (ч. 1 п. 1 абз. 4 Додатку №1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303);

– дівчат-підлітків, жінок з протипоказаннями вагітності (ч.

1 п. 1 абз. 5 Додатку №1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303);

– жінок, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (засоби контрацепції – гормональні препарати) (ч. 1 п. 1 абз. 5 Додатку №1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303).

Сільськогосподарські угіддя площею майже 52 000 кв. км, а це більш ніж площа території Данії, забруднені цезієм-137 і стронцієм-90.

На громадян, віднесених до категорії 3, право на безоплатний відпуск ліків за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування поширюється, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунок на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу. Цим правом також наділені:

– неповнолітні діти померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою (ч. 1 п. 2 абз 7,8 Додатку №1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303);

– особи, які працювали за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (ч. 1 п. 2 абз 8 Додатку №1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303).

Порядок визначення середньомісячного сукупного доходу сім'ї пільговика та алгоритм практичної реалізації права на

безоплатне отримання ліків під час амбулаторного лікування регламентований у п.п. 5-14 Постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 389 «Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї».

Звертаємо увагу, що право на безоплатний відпуск ліків за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування категорій громадян зазначених вище, здійснюється за умови амбулаторного лікування основного захворювання, визначеного переліком, що закріплений Додатком № 2 до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303, а саме: онкологічні захворювання; гематологічні захворювання; діабет (цукровий і нецукровий); ревматизм; ревматоїдний артрит; пухирчатка; системний гострий вовчак; системні, хронічні, тяжкі захворювання шкіри; сифіліс; лепра; туберкульоз; аддісонова хвороба; гепатocereбральна дистрофія; фенілкетонурія; шизофренія та епілепсія; психічні захворювання (інвалідам I та II груп, а також хворим, які працюють в лікувально-виробничих майстернях психоневрологічних і психіатричних закладів); стан після операції протезування клапанів серця; гостра переміжна порфірія; муковісцидоз; тяжкі форми бруцельозу; дизентерія; гіпофізарний нанізм; стан після пересадки органів і тканин; бронхіальна астма; хвороба Бехтерева; міастенія; міопатія; мозочкова атаксія Марі; хвороба Паркінсона; інфаркт міокарду (перші шість місяців); дитячий церебральний параліч; СНІД, ВІЧ-інфекція; післяопераційний гіпотиреоз, у тому числі з приводу раку щитовидної залози; гіпопаратиреоз; вроджена дисфункція кори наднирників.

4) право на безоплатне позачергове зубопротезування (за винятком зубопротезування із дорожчих металів та прирівняних по вартості до них, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує форму-